

REUNION

e-ZINE #3

Nr 3 | Luty 2025

Reunion

Co-funded by
the European Union

Reunion

Zakres

Projekt REUNION - resocjalizacja cudzoziemców pozbawionych wolności w ramach DR 2008/909/WSiSW, współfinansowany przez Komisję Europejską w ramach programu JUSTICE, dotyczy stosowania tej decyzji ramowej przez państwa członkowskie. Celem projektu jest również poszerzenie wiedzy na temat równoczesnego stosowania DR 2008/909 z DR 2009/829, 2008/947 i art. 12 Europejskiego Nakazu Aresztowania poprzez tworzenie i aktualizację istniejących materiałów szkoleniowych oraz wdrażanie działań szkoleniowych dla poszczególnych grup zawodowych biorących udział w stosowaniu decyzji: sędziów, prokuratorów, prawników, urzędników oraz pracowników zakładów karnych.

Konsorcjum

Projekt jest prowadzony przez włoskie Ministerstwo Sprawiedliwości, a konkretnie przez Sąd Nadzoru Penitencjarnego w Wenecji (VSC).

Partnerami projektu są AGENFOR International (AGF) we Włoszech, IPS_Innovative Prison Systems (IPS) w Portugalii, Uniwersytet Administracji Publicznej w Bremie (HfÖV) w Niemczech, Uniwersytet Loyola w Andaluzji (UL) w Hiszpanii, European Strategies Consulting SRL (ESC) i Baia Mare Prison (BMP) w Rumunii oraz Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury (KSSIP) w Polsce.

Reunion

Seminaria robocze cross-ambiance

W ramach projektu REUNION partnerzy z Włoch, Polski, Rumuni i Niemiec zorganizowali cztery seminaria robocze cross-ambiance. Ich rezultaty zostały przedstawione w niniejszym wydaniu e-zinie.

Co-funded by
the European Union

Uczestnicy

W czterech seminariach zorganizowanych kolejno we Włoszech, Polsce, Rumunii i Niemczech wzięto udział łącznie 168 osób. Uczestnicy reprezentowali różne środowiska zawodowe: sędziów, prokuratorów, pracowników zakładów karnych, funkcjonariuszy ds. reintegracji społecznej, prawników, badaczy oraz przedstawicieli ministerstw sprawiedliwości.

Seminaria były skierowane do różnych grup zawodowych, a tym samym służyły nie tylko przekazywaniu wiedzy, ale także promowaniu profesjonalnych kontaktów między uczestnikami oraz wymianie różnych perspektyw i doświadczeń.

Reunion

Podstawowe zagadnienia

Podczas seminariów omawiane były w szczególności

- problemy i przeszkody w skutecznym stosowaniu DR 2008/909;
- prawa proceduralne i Program Sztokholmski;
- resocjalizacja w tzw. sprawach wrażliwych;
- ocena perspektyw resocjalizacji;
- tzw. imigracja kryminalna.

Każdy z tematów został szczegółowo omówiony przez prelegentów i ekspertów, a także przedyskutowany wśród uczestników w celu wymiany wiedzy, perspektyw i doświadczeń oraz odkrycia dobrych praktyk i właściwych sposobów stosowania DR 2008/909.

I. Problemy i przeszkody w skutecznym stosowaniu DR 2008/909

Na podstawie raportów z seminariów zidentyfikowano następujące podstawowe problemy:

Reunion

Wyzwania prawne i proceduralne

1. **Brak harmonizacji:** z uwagi na to, że każde państwo członkowskie UE ma własny system wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych oraz prowadzi osobną politykę karną, wdrożenie DR 2008/909 było określane jako dość trudne. Podczas seminariów wielokrotnie wspomniano kwestię problematyki identyfikacji właściwych organów w poszczególnych jurysdykcjach;
2. **Złożona problematyka adaptacji wyroków:** za wyzwanie uznano adaptację wyroków w różnych jurysdykcjach, zwłaszcza w przypadku wyspecjalizowanych środków karnych oraz mając na uwadze różnice w warunkach odbywania kary w poszczególnych państwach członkowskich;
3. **Brak specjalistycznej wiedzy i zaufania pomiędzy osobami stosującymi decyzję w różnych jurysdykcjach:** podczas seminariów ujawniono, iż brak wiedzy na temat poszczególnych postanowień DR 2008/909 oraz brak odpowiednich szkoleń w tym zakresie prowadzi do nieufności pomiędzy osobami stosującymi decyzję w poszczególnych jurysdykcjach.

Wyzwania administracyjne

1. **Identyfikacja właściwego organu:** identyfikacja organów odpowiedzialnych za przekazanie i przyjęcie do wykonania wyroku na podstawie DR 2008/909 zostało zgłoszone jako główne wyzwanie, prowadzące do chaosu i opóźnień;
2. **Terminowość i wydajność:** opóźnienia, niedotrzymane terminy i odrzucone z wyżej wymienionych powodów sprawy zostały wspomniane we wszystkich czterech krajach partnerskich
3. **Problemy z tłumaczeniem:** kolejnym wyzwaniem wskazywanym przez uczestników były trudności w tłumaczeniu dokumentów i certyfikatów, co często prowadziło do nieporozumień.

Prawa człowieka i wyzwania resocjalizacyjne

- 1. Warunki w zakładach karnych i wzajemne zaufanie:** zróżnicowanie warunków panujących w zakładach karnych w poszczególnych państwach członkowskich prowadzi do kwestii wzajemnego zaufania;
- 2. Perspektywy resocjalizacji i społeczna reintegracja:** ocena kluczowego dla stosowania DR 2008/909 elementu, jakim jest społeczna reintegracja jest często wyzwaniem w związku z tym, że jego rozumienie jest różne w poszczególnych państwach członkowskich, co ma decydujący wpływ na decyzje dotyczące przekazania;
- 3. Grupy specjalne i grupy narażone:** wyzwaniem pozostaje sposób traktowania i przekazywanie osób z tzw. grup specjalnych, jak na przykład więźniowie zradykalizowani, lub więźniowie z zaburzeniami zdrowia psychicznego.

Reunion

Wyzwania finansowe i logistyczne

Finansowy ciężar transferu osób pozbawionych wolności na podstawie DR 2008/909: koszty związane z przekazaniem były wielokrotnie wspomniane podczas seminariów. **Ograniczenia finansowe w zarządzaniu aspektami logistycznymi** zostały podkreślone jako kwestia kluczowa dla możliwości przestrzegania postanowień DR 2008/909.

II. Prawa proceduralne i Program Sztokholmski

Podczas seminariów omawiano ważne prawa proceduralne związane z dyrektywą 2008/909 w szerszym kontekście sztokholmskiej mapy drogowej:

Sztokholmska mapa drogowa była dyskutowana jako podstawa usprawnienia współpracy i rozwijania wzajemnego zaufania pomiędzy państwami członkowskimi.

Perspektywa osoby pozbawionej wolności of dotycząca państwa wykonującego i **ochrona prawna podczas procesu przekazania** stanowiły podstawowy temat dyskusji.

Praktyczne aspekty przestrzegania praw proceduralnych podczas transferu więźniów zostały również szczegółowo omówione przez uczestników seminariów.

Prawa proceduralne w ramach sztokholmskiej mapy drogowej jako zasadniczy element ochrony osób pozbawionych wolności podczas wykonywania **europejskich nakazów aresztowania** były również jednym z głównych tematów seminariów.

Podstawowe zagadnienia

- Potrzeba lepszej pomocy prawnej dla więźniów w celu potwierdzenia, że są oni w pełni świadomi swoich praw proceduralnych podczas transferu;
- Potrzeba zajęcia się kwestiami tłumaczeń w celu zmniejszenia barier językowych i zwiększenia zdolności osadzonych do pełnego korzystania z przysługujących im praw;
- Konieczność wspierania skutecznych mechanizmów zapewniających osadzonym prawo do zaskarżania decyzji związanych z przeniesieniem;
- Potrzeba wzmocnienia wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi jako zasadniczego elementu przestrzegania praw proceduralnych podczas transferów transgranicznych.

Reunion

III. Resocjalizacja w sprawach wrażliwych

Resocjalizacja w sprawach wrażliwych była jednym z podstawowych tematów dyskusji podczas wszystkich seminariów

Reunion

Specjalne potrzeby zostały zidentyfikowane dla:

- więźniów zradykalizowanych;
- więźniów z zaburzeniami zdrowia psychicznego;
- więźniów z uzależnieniami.

Zidentyfikowane zostały również wspólne wyzwania:

- niespójność usług zdrowotnych dostępnych w państwach członkowskich;
- bariery językowe i dostęp do opieki zdrowotnej;
- koordynacja i ciągłość opieki zdrowotnej;
- rola rodziny i społeczności.

Kluczowe ustalenia

Chociaż poczyniono znaczne postępy w zrozumieniu potrzeb grup szczególnie wrażliwych, nadal istnieją luki w zapewnianiu spójnych usług resocjalizacyjnych we wszystkich państwach członkowskich. W dyskusjach podkreślono potrzebę zindywidualizowanego podejścia, współpracy transgranicznej i skupienia się na reintegracji społecznej w celu wspierania zradykalizowanych więźniów, osób z zaburzeniami psychicznymi i uzależnionych. W przyszłości przydatne może być zwrócenie uwagi również na inne grupy szczególnie narażone na zagrożenia.

IV. Ocena perspektyw resocjalizacji

Złożoną kwestią była ocena perspektyw resocjalizacji, zwłaszcza w kontekście przenoszenia osób pozbawionych wolności na podstawie DR 2008/909,

Podczas każdego seminarium podkreślano specyficzne wyzwania stojące przed różnymi państwami członkowskimi, jednocześnie ujawniając wspólne kwestie i problemy, które wymagają rozwiązań systemowych w całej UE.

Reunion

Kluczowe ustalenia

1. Brak wspólnych standardów

- różnice w postrzeganiu roli więzi społecznych w reintegracji;
- praktyczne wyzwania w ocenie perspektyw resocjalizacji.

2. Praktyczne problemy ustalania perspektyw resocjalizacji

- luki informacyjne i różne stopnie zaangażowania więźniów;
- złożoność zagadnień administracyjno-prawnych.

3. Problemy oceny resocjalizacji w grupach wrażliwych

- trudności w ocenie perspektyw resocjalizacji radykalizowanych więźniów;
- wyjątkowe wyzwania przy ocenie perspektyw resocjalizacji więźniów z zaburzeniami psychicznymi lub uzależnieniami

4. Brak wzajemnego zaufania i sprawnej współpracy transgranicznej

- niespójności w ocenie resocjalizacji, a niekiedy odmowa przeniesienia;
- brak ujednoczonych i spójnych ram oceny perspektyw resocjalizacji w różnych krajach;
- potrzeba jednolitego podejścia.

V. Imigracja kryminalna i jej wpływ na stosowanie DR 2008/909

Ten koncept socjologiczny był tematem wypowiedzi podczas poszczególnych seminariów.

- Imigracja kryminalna wprowadza znaczące komplikacje dla skutecznego stosowanie DR 2008/909:

Podstawowe problemy

1. Konflikt pomiędzy wydaleniem a resocjalizacją i probacją;
2. Wyzwania związane z zasadą wzajemnego zaufania pomiędzy państwami członkowskimi;
3. Niespójne perspektywy resocjalizacyjne dla cudzoziemców pozbawionych wolności
4. Prawne i polityczne skutki imigracji kryminalnej dla DR 2008/909;
5. Potrzeba opracowania wspólnej polityki stosowania prawa i poprawa współpracy między organami wymiaru sprawiedliwości i organami migracyjnymi.

VI. Wnioski i zalecenia dotyczące lepszego stosowania DR 2008/909

Implementacja DR 2008/909 (w sprawie przekazywania wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności) wraz z DR 2009/829 (w sprawie środków nadzoru) i DR 2008/947 (w sprawie zawieszenia lub warunkowego zwolnienia) pokazała zaangażowanie UE w resocjalizację sprawców przestępstw i wzajemne uznawanie orzeczeń sądowych.

W praktyce nadal występują jednak znaczące problemy i zbieg przepisów w poszczególnych jurysdykcjach, utrudniające zrozumienie idei wymienionych instrumentów współpracy sądowej w sprawach karnych i ich właściwe stosowanie przez sędziów i prokuratorów.

Reunion

Zidentyfikowane kluczowe wyzwania

- **niespójne stosowanie:** niespójność w sposobie, w jaki różne państwa członkowskie stosują DR 2008/909, zwłaszcza w połączeniu z pozostałymi decyzjami ramowymi, mogąca skutkować opóźnionymi lub nieudanymi transferami, podważając perspektywy resocjalizacji;
- **brak koordynacji:** niewystarczająca koordynacja między organami wymiaru sprawiedliwości a organami imigracyjnymi w sprawach karno-imigracyjnych (np. w sprawie Bas) podważa skuteczność DR 2008/909;
- **ograniczone zaangażowanie osób pozbawionych wolności:** osoby pozbawione wolności często nie są zaangażowane w podejmowanie decyzji dotyczących ich perspektyw resocjalizacyjnych, w szczególności w odniesieniu do transferów i środków stosowanych po zwolnieniu na podstawie DR 2008/947.
- **luki informacyjne:** wymiana informacji między jurysdykcjami jest często niewystarczająca, szczególnie w odniesieniu do warunków panujących w zakładach karnych, dostępności programów resocjalizacyjnych i systemu prawnego państwa wykonującego.

Zalecenia dla sędziów i prokuratorów: kroki w kierunku lepszego stosowania DR 2008/909

W celu poprawy praktycznego zastosowania DR 2008/909 w związku z innymi decyzjami ramowymi, można przyjąć następujące konkretne zalecenia:

1. Harmonizacja kryteriów oceny perspektyw resocjalizacji;
2. Polepszenie współpracy pomiędzy wymiarem sprawiedliwości a organami imigracyjnymi;
3. Wzmocnienie wzajemnego zaufania poprzez wymianę informacji i transparentność procesu decyzyjnego;
4. Zwiększenie zaangażowania osób pozbawionych wolności w proces resocjalizacji i zapewnienie ich udziału w procesie podejmowania decyzji o przekazaniu, lub przyjęciu wyroku do wykonania;
5. Udział w szkoleniach na temat DR 2008/909, DR 2009/829 i DR 2008/947;
6. Poprawa jednolitości stosowania dyrektywy FD 2008/909 w państwach członkowskich;
7. Przeciwdziałanie dysproporcjom w programach resocjalizacyjnych.

Przyjmując te praktyczne zalecenia, sędziowie i prokuratorzy mogą zapewnić skuteczniejsze i bardziej sprawiedliwe stosowanie DR 2008/909, promując resocjalizację i reintegrację społeczną cudzoziemców zgodnie z zasadami wzajemnego uznawania wyroków.

Reunion

Nadchodzące wydarzenia

Reunion

Konferencja podsumowująca

6 lutego w Lizbonie w Portugalii przy udziale ekspertów ze wszystkich krajów partnerskich odbędzie się konferencja podsumowująca projekt REUNION.

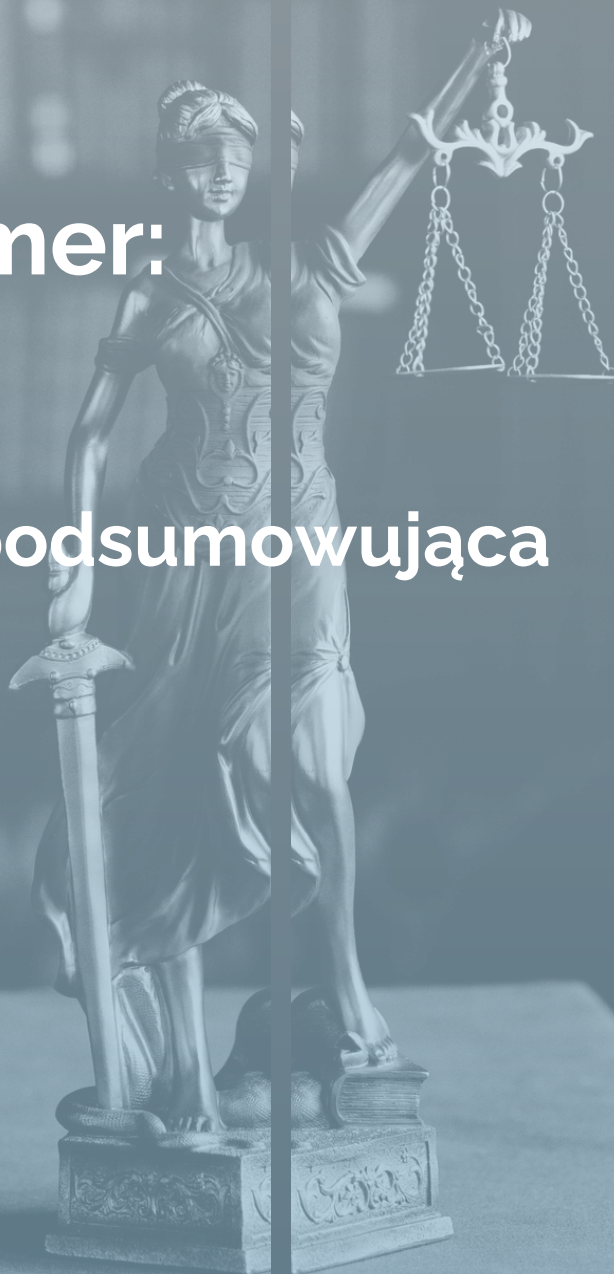

Co-funded by
the European Union

Następny numer:

 Konferencja podsumowująca

Numer 3 | Luty 2025

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Directorate-General for Justice and Consumers. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

